

Oslo, 7. juni 2022

Sex og samfunns innspill til mannsutvalget

Sex og samfunn vil takke for muligheten til å komme med innspill til regjeringens arbeid med mannsutvalg.

Om Sex og samfunn

Sex og samfunn er Norges største senter for seksuell og reproduktiv helse og rettigheter og vi har i over 50 år jobbet for økt kunnskap, kompetanse og tilgjengelige tjenester innen feltet. Vi driver klinisk og pedagogisk virksomhet, samt faglig utvikling og politisk påvirkningsarbeid. Den kliniske delen av arbeidet vårt inkluderer blant annet Norges største klinikk for seksuell helse.

I 2021 mottok vi over 38 000 henvendelser fordelt på poliklinikken, telefon og vår nasjonale chat-tjeneste. Vårt kliniske arbeid genererer bred kunnskap som videreformidles til øvrige aktører på feltet. Blant annet gjennomfører vi ulike opplæringstiltak som seksualitetsundervisning i skolen, opplæring om prevensjon og seksuelt overførbare infeksjoner ved landets høgskoler og universiteter med utdanningsforløp innenfor helsefag, og vi holder kurs med et bredt utvalg tema tilpasset ulike deltakergrupper.

Gjennom vårt påvirkningsarbeid bidrar vi til å sette dagsorden både politisk og i mediene, lokalt og nasjonalt. Vårt mål er å være en kompetansedriver innenfor feltet seksuell og reproduktiv helse og rettigheter.

Vårt innspill

Overordnet mener Sex og samfunn at seksuell helse må likestilles med fysisk og psykisk helse. For å oppnå dette må vi ta utgangspunkt i at god seksuell folkehelse er avgjørende for god fysisk og psykisk helse, og samtidig trenger vi mer kunnskap om seksuell helse for å ta gode valg.

Alle har en seksualitet og vi er seksuelle hele livet. Helsetilbud knyttet til seksuell og reproduktiv helse må gjøres tilgjengelig for alle uavhengig av kjønn, alder og bosted. Frihet til å bestemme over egen seksualitet og seksuell helse er viktig for et helsefremmende og positivt syn på eget selvbilde, relasjoner og fysisk og psykisk helse.

Sex og samfunn ønsker å presisere viktigheten av at mannsutvalget inkluderer seksuell og reproduktiv helse og rettigheter i sitt arbeid, og at utvalget samtidig jobber ut fra en bred forståelse av hva det vil si å være mann og hvem som definerer seg som menn.

Utvalget bør bidra til økt kunnskap og bevissthet om gutter og deres seksuelle helse, og ha som mål at alle kjønn oppsøker tilgjengelige helsetjenester og andre tilbud ved behov. Vi vet at gutter og menn bruker helsevesenet lite, og dette kan medføre at de i voksen alder får helseutfordringer som kunne ha vært unngått dersom de hadde hatt tettere kontakt med helsevesenet som unge. For eksempel vet vi at gutter i mindre grad enn jenter bruker lavterskeltilbud som blant annet

helsestasjon for unge. I Nasjonal faglig retningslinje for det helsefremmende og forebyggende arbeidet i helsestasjon, skolehelsetjenesten og helsestasjon for ungdom er det en sterk anbefaling om at helsestasjon for ungdom bør iverksette tiltak for å nå gutter i større grad¹. Her står det blant annet:

Bruken av helsetjenestene varierer med kjønn, alder og sosiale bakgrunnsfaktorer, og ulikhetene vedvarer over tid. Særlig menn med lavere sosioøkonomisk status bruker helsetjenester mindre enn de med høy sosioøkonomisk status. Kjønnforskjellene i bruk av helsetjenester starter tidlig. Noen undersøkelser viser at gutter har mindre kjennskap til skolehelsetjenesten og helsestasjon for ungdom (Nasjonalt kunnskapssenter for helsetjenesten, 2004), og det er påvist betydelige kjønnforskjeller i bruken av helsesykepleier eller skolelege. Nær 40 % av jentene har brukt disse tjenestene, mens det tilsvarende tallet var 25 % for guttene (NOVA, 2016).

Å bruke helsevesenet lite kan føre til lavere prevensjonsbruk og dårligere forebygging av seksuelt overførbare infeksjoner, seksuell trakassering og overgrep. Det kan også gå utover psykisk helse, som igjen kan føre til ensomhet, isolasjon, depresjon, eller i ytterste konsekvens, selvmord.

Det er viktig at gutter og menn i langt større grad enn i dag inkluderes i både det forebyggende og helsefremmende arbeidet når det gjelder seksuell og reproduktiv helse. Dette gjelder for eksempel forebygging av seksuelt overførbare infeksjoner, seksuelle overgrep og krenkelser og videre også uplanlagte svangerskap og abort. Vi ser også at gutter og menn i mange sammenhenger reduseres til brukere av porno og kjøp, salg eller bytte av sex, men vi mener at en slik objektivisering kan være en utfordring i arbeidet med bedre seksuell og reproduktiv helse og rettigheter.

Som nevnt tidligere bør utvalget ha fokus på seksuell og reproduktiv helse og rettigheter i et positivt aspekt. Positiv seksualitet er også noe som i mye større grad enn i dag må inkluderes i seksualitetsundervisningen. I en nasjonal kartlegging Sex og samfunn har gjennomført av seksualitetsundervisningen i skolen² svarte elevene at de ønsket å lære mer om følelser og å bli trygg på seg selv, mens de samtidig rapporterte at det de hadde hatt mest undervisning om var prevensjon og seksuelt overførbare infeksjoner. Vi trenger en seksualitetsundervisning som i større grad gjenspeiler unges ønsker og behov, og vi må sørge for at de som skal gi seksualitetsundervisning har god kunnskap og kompetanse på feltet.

I tillegg til innspillet over ønsker Sex og samfunn å foreslå følgende kandidater til manssutvalget:

Tore Holte Follestad

Tore har jobbet ved Sex og samfunn i 22 år, og er sykepleier, Spesialist i Sexologisk rådgivning NACS og Spesialist i Seksualitetsundervisning NACS. Han har tidligere vært leder av LLH, nå Foreningen FRI, styreleder i Helseutvalget og er nå styreleder i Stiftelsen Tryggere som jobber med forebygging av vold med utgangspunkt i utøver.

Tore har tidligere jobbet som avdelingssykepleier på helseavdelingen til ProSentret, på KAST-prosjektet til Reform og har etablert flere prosjekter knyttet til menn og seksuell helse.

Simon Ertzeid

Simon er lege ved Sex og samfunn og er initiativtaker og programleder i Sex og samfunns podkast om gutter og seksuell helse, Alfakrøll. Gjennom Sex og samfunn har Simon undervist en rekke ungdomsskoleelever og helsesykepleiestudenter, han har holdt foredrag og ledet/deltatt i panelsamtaler om gutter og seksuell helse. Simon har flere års erfaring som seksualitetsunderviser for ungdomsskoleelever, spesialklasser, voksenopplæring og asylmottak gjennom Medisinernes seksualopplysning Oslo (MSO), hvor han også satt et år som nestleder.

Luca Dalen Espseth

Omtales som transaktivist og samfunnsdebattant og er blant annet kjent fra NRK-dokumentaren «Mann uten penis». Jobber nå på ProSentret og er blant annet styremedlem i PKI - Pasientorganisasjonen for kjønnsinkongruens. Har tidligere jobbet som kjønns mangfoldsrådgiver i FRI og har en mastergrad i tverrfaglige kjønnsstudier og er lektor i biologi.

Noah Lind og Thomas Westervoll, Transtastisk

Thomas Westervoll og Noah Lind startet i 2017 Transtastisk, en egen undervisningsplattform om transtematikk. Målet var å skape synlighet og åpenhet rundt det å være trans, og dette gjør de gjennom opplysnings- og informasjonsarbeid blant annet i form av foredrag. Se mer:

www.transtastisk.com

Avslutningsvis

Sex og samfunn er glade for at det settes ned et mannsutvalg og vi håper sivilt samfunn får flere muligheter i løpet av utvalgets arbeid til å komme med innspill. Vi støtter også innspill sendt fra Nasjonalt SRHR-nettverk.

Med vennlig hilsen

Tore Holte Follestad
Avdelingsleder
kommunikasjon og politikk

Anneli Rønnes
Fagpolitisk rådgiver